

Història de la Veterinària

2014/2015

Codi: 102619

Crèdits: 3

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502445 Veterinària	OT	5	0

Professor de contacte

Nom: Martí Pumarola Batlle

Correu electrònic: Marti.Pumarola@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials.

Objectius

L'assignatura Història de la Veterinària té com a objectius principals conèixer el concepte de salut-malaltia al llarg de la història, els fonaments històrics de la ciència i la professió veterinàries i l'evolució de l'ètica en els diferents períodes històrics.

Els resultats esperats són:

- Entendre l'evolució de la ciència veterinària
- Conèixer els fonaments històrics i l'evolució de la professió veterinària

Competències

- Aplicar el mètode científic a la pràctica professional, incloent-hi la medicina v
- Buscar i gestionar la informació relacionada amb l'activitat professional
- Comunicar la informació obtinguda durant l'exercici professional de manera fluïda, oralment i per escrit, amb altres col·legues, autoritats i la societat en general.
- Demostrar que es coneix la història i l'evolució de la veterinària a través de les seves activitats professionals.
- Demostrar que es coneixen i es comprenen els aspectes d'organització, econòmics i de gestió en tots els camps de la professió veterinària.
- Reconèixer les limitacions personals i saber quan cal demanar assessorament i ajuda professionals.
- Reconèixer les obligacions ètiques en l'exercici de les responsabilitats davant de la professió i de la societat.
- Tenir coneixements bàsics de la professió, i en particular de l'organització i el funcionament de la pràctica professional.
- Treballar amb eficàcia en equips uni o multidisciplinaris i manifestar respecte, valoració i sensibilitat per la feina de la resta.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i descriure globalment el paper i la situació de la veterinària i les seves relacions socials al llarg de la història i en l'actualitat.
2. Aplicar el mètode científic a la pràctica professional, incloent-hi la medicina v
3. Buscar i gestionar la informació relacionada amb l'activitat professional
4. Comunicar la informació obtinguda durant l'exercici professional de manera fluïda, oralment i per escrit, amb altres col·legues, autoritats i la societat en general.
5. Identificar el paper del veterinar o veterinària en totes les seves activitats científiques i professionals així com la seva interacció amb altres professions de l'àmbit sanitari.
6. Identificar i caracteritzar les diferents etapes de la història de la salut i de la veterinària.
7. Reconèixer el mètode científic i la seva aplicació i desenvolupament en l'àmbit de les ciències de la salut i de la vida.
8. Reconèixer les limitacions personals i saber quan cal demanar assessorament i ajuda professionals.
9. Reconèixer les obligacions ètiques en l'exercici de les responsabilitats davant de la professió i de la societat.
10. Tenir coneixements bàsics de la professió, i en particular de l'organització i el funcionament de la pràctica professional.
11. Treballar amb eficàcia en equips uni o multidisciplinaris i manifestar respecte, valoració i sensibilitat per la feina de la resta.

Continguts

Bloc I. La història de les ciències de la salut en els seus elements comuns a totes les professions sanitàries (amb atenció preferent als temes de veterinària)

Tema 1: Arqueologia dels animals. Conjunts arqueofaunístics i la seva interpretació. Mètodes de datació cronològica. Paleopatologia.

Tema 2: Malaltia, història i societat. La malaltia com a producte social. La difusió de les malalties. La malaltia i el seu rol a la història.

Tema 3: Concepcions religioses de la malaltia. La malaltia en les cultures arcaïques. Continguts comuns que la defineixen. Egipte, Mesopotàmia i els hebreus.

Tema 4: Salut i malaltia a la societat clàssica greco-romana. Orígens de la medicina clàssica grega. Corpus Hippocraticum i doctrina humoral. El període posthipocràtic: l'hel·lenisme alexandrí i romà.

Tema 5: Zoologia i agronomia a l'època clàssica. Zoologia prearistotèlica. Aristòtil i l'escala de la natura. L'escola peripatètica: Teofrast. Literatura agronòmica romana: continguts veterinaris.

Tema 6: Natura i malaltia a les societats clàssiques d'Orient. La medicina clàssica índia. La medicina clàssica xinesa.

Tema 7: Ciència i cristianisme a l'Alta Edat Mitjana. Cultura monàstica a l'Europa Occidental: medicina, botànica i bestiaris medievals.

Tema 8: Vigència i difusió de la ciència clàssica. L'herència hel·lenística a Bizanci. L'inici de la literatura veterinària. Les compilacions: Geoponica i Hippiatrica. La transmissió dels sabers clàssics a l'Europa Llatina: nestorians, àrabs i escoles de traductors. La creació de les universitats.

Tema 9: Ciències de la vida al Renaixement (s. XVI). Novetats del món renaixentista. L'anatomia: el moviment Vesalià i les seves conseqüències. La revolució vegetal.

Tema 10: Orígens de les ciències mèdiques modernes (segles XVII i XVIII). L'obra de Paracels. El mètode científic. Els primers intents de sistematització: iatromecànics i iatroquímics. Els microscopistes clàssics.

Tema 11: Expedicions científiques als segles XVIII i XIX: Malaspina, Humboldt, Darwin. La constitució del pensament evolucionista. Darwinisme social i eugènica.

Tema 12: Patologia i clínica del període contemporani (segles XIX i XX). L'anatomia patològica i la mentalitat anatomoclínica. El laboratori i la mentalitat fisiopatològica. La revolució microbiològica i la mentalitat etiopatològica.

Tema 13: Bases biològiques de les malalties en el món actual. L'anatomia microscòpica (histologia i teoria cel·lular). La constitució de la bioquímica, genètica i biologia molecular.

Bloc II. La veterinària com a professió

Tema 14: Albeiteria. Sistemes de control de l'exercici: tribunals examinadors, ensenyament, llibres i avaluació. La figura de l'albéitar/manescal.

Tema 15: Escoles de veterinària. Origen i causes de la seva aparició. Difusió europea. Característiques de la recepció i aplicació del model d'ensenyament veterinari a Espanya.

Tema 16: Coexistència de veterinaris i albéitars. Dinàmiques d'inclusió/ exclusió. Albéitar vs veterinari: la percepció del client. L'actuació dels poder públics davant la polèmica. La conversió de la veterinària vuitcentista en hegemònica.

Tema 17: La inspecció veterinària dels aliments. Idea d'higiene a l'època prebacteriològica i rol del veterinari com a agent sanitari. La irrupció de la triquinosi. El procés de generalització de la inspecció veterinària dels aliments: factors determinants.

Tema 18: L'arribada de la veterinària experimental. Impacte del laboratori bacteriològic en la renovació de la veterinària espanyola. La configuració del veterinari "modern". El cas Ravetllat.

Tema 19: La zootècnia. La lluita entre enginyers agrònoms i veterinaris pel control de la zootècnia. ¿Veterinari o enginyer pecuari?

Metodologia

La metodologia docent implicarà classes de teoria que intentarem que siguin el màxim participatives possibles.

1. Classes magistrals desenvolupant el programa en dos blocs:

Bloc I. La història de les ciències de la salut en els seus elements comuns a totes les professions sanitàries (amb atenció preferent als temes de veterinària): 13 temes

Bloc II. La veterinària com a professió: 6 temes

Alguns temes inicialment destinats a classes magistrals podran ser desenvolupats com a treballs d'autoaprenentatge pels estudiants i defensats en seminaris.

2. Seminaris: tractaran temes específics que es plantejaran a discussió ex. Dona i Veterinària; Paleopatologia; Recerca i Veterinària; Reptes pel segle XXI, etc. Inclouran la defensa de treballs d'autoaprenentatge realitzats pels estudiants.
3. Redacció d'un treball d'autoaprenentatge (sense límit de paraules) realitzat en grups de 4-5 estudiants sobre qualsevol aspecte de la història de la ciència (tema triat per l'alumne d'acord amb el professor i a partir de la bibliografia específica suggerida per aquest). Els treballs seran entregats, corregits i notats. Inclourà la seva defensa oral. Es podran utilitzar hores de seminari per destinar-les a la presentació i defensa oral dels treballs.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Avaluació	1	0,04	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11
Classes magistrals a l'aula	19	0,76	1, 5, 6, 7
Seminaris	6	0,24	1, 5, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Tutories per corregir els casos	3	0,12	
Tipus: Autònomes			
Estudi	28	1,12	1, 5, 6, 7, 9
Resolució del treball d'autoaprenentatge	18	0,72	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11

Avaluació

- Assistència a classe i avaluació continuada: 30% de la nota. OPCIONAL.
- Correcció del treball: 40% de la nota. OBLIGATORI.
- Defensa oral i discussió del treball: 20% de la nota. OBLIGATORI.
- Examen teòric final, escrit. Constarà de preguntes de resposta breu, comentaris de text o imatges: 10% de la nota (imprescindible per obtenir una Matricula d'honor). OPCIONAL.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació continuada a classe	60%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11
Examen teòric final	2%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10
Treball d'autoaprenentatge	38%	0	0	1, 2, 4, 5, 9, 10

Bibliografia

Bibliografia bàsica

ALLABY, Michael (ed.) The Concise Oxford dictionary of Zoology. Oxford, Oxford University Press, 1992.

AMERICAN VETERINARY MEDICAL ASSOCIATION. The AVMA: 150 years of education, science, and service. Schamburg, American Veterinary Medical Association, 2012.

BALDACH, Ububchasym. Theatrum sanitatis: liber magistri: códice 4182 de la Biblioteca Casanatense de Roma. Milano, Franco Maria Ricci, 1997.

BARONA, Josep Lluís. Història del pensament biològic. 2ª Ed., València, Universitat de València, 2003.

BEAUJOUAN, Guy. Médecine humaine et vétérinaire à la fin du Moyen Âge. Genève, Droz, 1966.

BENITO HERNÁNDEZ, Milagros. Del amanecer de las escuelas de veterinaria en España: aportaciones al estudio de la historia de la veterinaria. Moncada, Universidad Cardenal Herrera - CEU, 2003.

BERNABEU-MESTRE, Josep; BARONA, Josep Lluís (ed.) Nutrición, salud y sociedad: España y Europa en los siglos XIX y XX. València, Universitat de València, 2011.

BILLINGS, Frank Seaver. The relation of animal diseases to the public health and their prevention. Charleston, BiblioLife, 2009.

BLOOD, D.C. Diccionario de veterinaria. Madrid, Interamericana, 1993.

CHIODI, Valentino. Storia della veterinaria. Milano, Farmitalia, 1957.

CID DÍAZ, José Manuel. Temas de historia de la veterinaria. Vols. 1&2. Murcia, Universidad de Murcia, 2000.

COGLIATI ARANO, Luisa. The Medieval health handbook: Tacuinum sanitatis. New York, Braziller, 1992.

COL-LOQUI D'HISTÒRIA AGRÀRIA. Contribució a una bibliografia per a la història de la ramaderia i la veterinària als Països Catalans. Barcelona, UB-UAB, 1996.

COL-LOQUI D'HISTÒRIA AGRÀRIA. Història de la ramaderia i la veterinària als Països Catalans. Barcelona, CEHI, 1999.

CORDERO DEL CAMPILLO, M.; RUIZ MARTINEZ, C.; MADARIAGA DE LA CAMPA B (ed.) Semblanzas veterinarias. Vols. 1&2. León, Laboratorios Syva, 1973.

DEHESA SANTISTEBAN, Francisco Luis (ed.) Semblanzas veterinarias. Vol. 3. Madrid, Consejo General de Colegios Veterinarios, 2011.

DRIESCH, Angela von den. Geschichte der Tiermedizin: 5000 Jahre Tierheilkunde. Stuttgart, Schattauer, 2003.

DUALDE, Vicente. Historia de la Albeyteria Valenciana. Valencia, Ajuntament de València, 1997.

DUALDE, Vicente. La Carne: su abastecimiento y control higio-sanitario en la Valencia foral / discurso de recepción del académico electo D. Vicente Dualde Pérez; discurso de contestación del académico numerario D. Vicente Serrano Tomé. Madrid, Real Academia de Ciencias Veterinarias, 1995.

DUNLOP, Robert H.; WILLIAMS, David J. Veterinary Medicine: an illustrated history. St. Louis, Mosby, 1996.

FEDERICO II, Emperador del Sacro Imperio Romano Germánico. El Arte de cetrería: De arte venandi cum avibus / por el muy noble y sabio emperador Federico II de Hohenstaufen. Vols. 1&2. Madrid, Cairel Ediciones, 2004.

FERRAGUD, Carmel. La cura dels animals: menescals i menescalia a la València medieval. Catarroja, Afers, 2009.

GENER GALBIS, Carlos. Lecciones de historia de la veterinaria española. Valencia, Fundación Universitaria San Pablo CEU, 1999.

GIORDAN, André (ed.) Conceptos de Biología. Vols. 1&2. Madrid, Labor, 1988.

HARTING, James Edmund. A Catalogue of books ancient and modern relating to falconry: with notes, glossary, and vocabulary. London, Adamant Media, 2004.

HYLAND, Ann. Equus: the horse in the Roman world. New Haven, Yale University Press, 1990.

JAHN, Ilse; LÖTHER, Rolf; SENGLAUB, Konrad. Historia de la biología. Barcelona, Labor, 1990.

KARASSZON, D. A concise history of Veterinary Medicine. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1988.

KIKKULI. L'art de soigner et d'entraîner les chevaux / texte hittite du maître écuyer Kikkuli ; trad. et présenté par Emilia Masson. Lausanne, Favre, 1998.

LAFUENTE GONZÁLEZ, Javier. La veterinaria a través de los tiempos. Zaragoza, Servet, 2011.

LONCKE, Jeremy. La Practica canum - le De Cane d'Albert le Grand: l'art de soigner les chiens de chasse au Moyen Age. Nogent-le-Roi, Librairie des Arts et Métiers, 2007.

LÓPEZ PIÑERO, José María. La Medicina en la Historia. Madrid, La Esfera de los libros, 2002.

McNEILL, William H. Plagas y pueblos. Madrid, Siglo XXI, 1984.

PIÉTREMENT, Charles Alexandre. Les Origines du cheval domestique d'après la paléontologie, la zoologie, l'histoire et la philologie. Charleston, Bibliolife, 2010.

PRÉVOT, Brigitte. La Science du cheval au Moyen Age: Le Traité d'hippiatrie de Jordanus Rufus. Paris, Klincksieck, 1991.

PRÉVOT, Brigitte. Le Cheval en France au Moyen Age: sa place dans le monde médiéval; sa médecine: l'exemple d'un traité vétérinaire du XIVe siècle, la Cirugie des chevaux. Orléans, Paradigme, 1994.

SANZ EGAÑA, C. Historia de la veterinaria española: albeitería, mariscalería, veterinaria. Madrid, Espasa-Calpe, 1941.

SANZ EGAÑA, C. Enciclopedia de la carne; edición revisada y ampliada por César Agenjo Cecilia. 2ª Ed., Madrid, Espasa-Calpe, 1967.

SASSON, Aharon. Animal husbandry in ancient Israel: a zooarchaeological perspective on livestock exploitation, herd management and economic strategies. London, Equinox, 2010.

SPINAGE, Clive A. Cattle plague: a history. New York, Kluwer Academic / Plenum Publishers, 2003.

STAVROS, Lazaris. Art et science vétérinaire à Byzance: formes et fonctions de l'image hippiatrique. Turnhout, Brepols, 2010.

WALKER, Robin E. Ars veterinaria: the veterinary art from antiquity to the end of the XIXth century: historical essay. Kenilworth, Schering-Plough Animal Health, 1997.

Enllaços web

Web de l'Associació Catalana d'Història de la Veterinària (ACHV):

<http://achv.wordpress.com/category/achv/>

Web de la Asociación Española de Historia de la Veterinaria (AEHV)

<http://www5.colvet.es/ae hv/index.html>

Web de la World Association for the History of Veterinary Medicine (WAHVM)

<http://wahvm.org/>

Fons digital d'Història de la Veterinària

<http://ddd.uab.cat/collection/fonhisvet>

Web de l'American Veterinary Medical History Society

<http://www.cvm.missouri.edu/avmhs/>

Web de l'Australian Veterinary History Society

<http://www.vetsci.usyd.edu.au/avhs/>

Web de la The Veterinary History Society (UK)

<http://www.rvc.ac.uk/Guests/VetHistSoc/vhs.htm>

Web de la Asociación Argentina de Histtoria de la Veterinaria

<http://www.asarhive.com.ar/>

Web de la Sociedad Mexicana de Historia de la Medicina Veterinaria y

Zootecnia

<http://www.fmvz.unam.mx/smhmv/>

Web del Museo de Veterinaria Militar, el museo de las ciencias veterinarias.

<http://www.ejercito.mde.es/organizacion/index.html>